

การประยุกต์ใช้หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ
ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุตจับ จังหวัดอุดรธานี*

AN APPLICATION OF THE LOVING-KINDNESS FOR REDUCING
THE VIOLENCE IN SRANGKO COMMUNITY SRANGKO SUB-DISTRICT
KUTJAB DISTRICT UDONTHANI PROVINCE

พระกิตติพงษ์ อภาธโร (ไลไธสงค์)

Kittipong Aphadharo (Laithaisong)

สมเดช นามเกต

Somdet Namket

พระครูจิรธรรมธัช

Phrakrujiradhammathat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: Arithat.loes@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอ
กุตจับ จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2) เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุตจับ จังหวัดอุดรธานี
และ 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ
อำเภอกุตจับ จังหวัดอุดรธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาพบว่า 1) หลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมที่อยู่ใน
พรหมวิหารหรืออัมปิณญา คือ ความรักใคร่ กิริยาที่รักใคร่ ภาวะที่รักใคร่ในสัตว์ทั้งหลาย
ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข ทั้งทางกายและใจ ซึ่งเป็นความสุขที่ทุกคนปรารถนา 2) สภาพความ
รุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุตจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นการแบ่งกลุ่มทาง
ความคิดเห็น เช่น ความคิดเห็นทางการเมือง ข่าวสารในสื่อออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นความคิดเห็น
ที่สร้างความขัดแย้งอย่างรุนแรง ส่งผลต่อเรื่องการขาดความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน และ 3) การ
ประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุตจับ จังหวัด

*Received: 24 December 2020; Revised: 17 May 2021; Accepted: 18 May 2021

อุดรธานี โดยที่ผู้นำชุมชนได้ร่วมกับหลายกลุ่มของชุมชน ในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชนระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน แต่ละกลุ่มจะร่วมกันสร้างชุมชนคุณธรรม กล่าวคือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ แล้วจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้หลักเมตตาธรรม เพื่อประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของประชาชน คือ ความรัก ความมีเมตตา ความปรารถนาดี ความอยากให้ผู้อื่นมีความสุข ประสบแต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักเมตตาธรรม, ลดความรุนแรง

Abstract

The application of the compassion principle was needed to reduce violence in Sangko Community, Sangko Sub-district, Kudjab District, Udonthani Province. The objectives were; 1) to study the compassion principle in the Theravāda Buddhist scriptures; 2) to study the violence in Sangko Community, Sangkor Sub-district, Kudjab District, Udonthani Province and 3) to study the application of compassion for reducing violence in Sangko Community, Sangkor Sub-district, Kudjab District, Udonthani Province. It was a qualitative research.

The study found that 1) the compassion principle in the Theravāda Buddhist scriptures was the principles found in Brahma Vihara or Appmanya that is love, loving activate, affection in animals, wishes for others to receive the happiness both physically and mentally that everyone desires. 2) The violence in Sangko Community, Sangkor Sub-district, Kudjab District, Udonthani Province, it is divided into groups of opinions, such as; political view, news in online media, etc., all opinions that create a serious conflict. This resulted in the lack of unity in this community, and 3) the application of compassion to reduce violence in Sangko Community, Sangkor Sub-district, Kudjab District, Udonthani Province, it is the community leaders working with many groups to create a unity within the community between Ban (Community), Temple, and School, where each group will join together to create a moral community, that is, jointly think, jointly plan, jointly take responsibility. Then organized an activity

to learn about the compassion principle to apply to the lives of the people: love, goodwill, kindness, desire for others to be happy what is beneficial.

Keywords: Application, Compassion Principle, Violence

บทนำ

พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คำสอนต่าง ๆ มีมากมาย แต่คำสอนที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขนั้น คือ หลักเมตตาธรรมหรือหลักแห่งความรักเท่านั้น ที่พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีความเหมือนกันในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง เพื่อเป็นการสร้างสันติให้เกิดขึ้นในการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ที่เป็นชุมชนขนาดเล็กไปจนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ที่สามารถจะทำให้สังคมโลกมีความสงบได้อย่างยั่งยืน ดังธรรมสุภาชิตไทยที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาว่า โลกโปกดภูมิภากา เมตตา เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2535) ถ้าการกระทำของคนเรานั้นประกอบด้วยเมตตา ทางกาย วาจาและใจ ก็จะทำให้ในเราทุกคนนั้นอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เพราะการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้น จะเป็นการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความน่าอยู่และสร้างเรื่องราวดี ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ความสามัคคีในชุมชน การให้อภัยในทุก ๆ เรื่อง การจัดการปัญหา การแก้ปัญหาอย่างมีสติปัญญา เป็นต้น

ในทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนให้มนุษย์ทุกคนมีความเมตตาต่อสัตว์ทั้งหลาย ด้วยจิตเสมอกันในที่ทั้งปวง โดยการเว้นจากการทำความชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดีทั้งปวง และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ดังพระโอวาทปาติโมกข์อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา และถือว่าเป็นหัวใจหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาว่า

สพฺพปาปสฺส อกรรมิ

กฺุสลสฺสุปสมฺปทา

สจิตฺตปริโยทปนํ

เอตํ พุทฺธานํ สาสนํ

การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว

นี่คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย (ที.ม. (ไทย), 10/90/50; ที.ม. (บาลี), 10/90/43)

กล่าวได้ว่า การที่บุคคลจะไม่ทำความชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดีนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีเมตตาธรรมอยู่ในจิตใจ จึงจะไม่ทำความชั่วและทำแต่ความดีได้ ทั้งทางร่างกาย ทางวาจา และทางจิตใจ เพราะความชั่วต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการที่คนเราขาดเมตตาธรรมในจิตใจ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม พระพุทธองค์ทรงแลเห็นว่า การขาดเมตตาธรรมของคนในสังคมนั้น ก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีงามทางจริยธรรมต่าง ๆ พระองค์จึงได้ยกหลักเมตตาธรรมให้คู่กับศีล ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า

ปาณาติปาตา เวรมณี (อภ.วิ. (ไทย), 35/703/447) พุทธทาส อินทปัญโญ ได้เขียนไว้ในหนังสือ “คริสธรรม พุทธธรรม” เพื่อกล่าวสอนพุทธศาสนิกชนและคริสตชนว่า การที่คนเราขาดไมตรีจิตต่อกัน มีความเห็นแก่ตัว ตูณุกเยียบหยามซึ่งกัน มักเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือทะเลาะในทางศาสนา สาเหตุหลักก็คือการไม่ผ่อนสั้นผ่อนยาวกันด้านความเชื่อ และชาวพุทธกับชาวคริสต์นั้น สามารถที่จะทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและทำเพื่อมหาชน ในการที่จะสร้างโลกใบนี้ให้สมบูรณ์ได้ โดยการเข้าใจซึ่งกันและกัน ในการใช้หลักเมตตาธรรมในวิถีชีวิตสังคมโลกใบนี้ และการเข้าถึง เข้าใจ ของการมีไมตรีจิตต่อกันในการสร้างสันติภาพ (พุทธทาส อินทปัญโญ, 2552) พระอาจารย์ ดิช นัท ฮันท์ ได้เขียนไว้ในหนังสือ “เมตตาภาวนา คำสอนว่าด้วยรัก” ว่า จิตที่มีรักมีเมตตา สามารถที่จะนำมาซึ่งความสงบสันติ ความร่าเริง และความสุขให้กับตัวเราเองและผู้อื่นได้ ความกรุณาและความรักนั้น ถือว่าเป็นดอกไม้สวยงามที่สุด ผู้ที่ตระหนักรู้ถึงจิตแห่งรักคือเมตตา ก็คือผู้ที่เข้าถึงสภาวะธรรมที่แท้จริง และเมตตาภาวนานี้ก็คือการมีเมตรี การตั้งใจและปรารถนาให้ผู้อื่นสุข และเมตตาภาวนานี้ เป็นธรรมะที่สอนให้รู้ว่า อะไรที่ควรทำ และไม่ควรทำ เพื่อคนอื่นมีความสุข การทำเมตตาภาวนาจะนำมาซึ่งความมหัศจรรย์ นั่นก็คือการสร้างสันติภาพต่อตนเองและผู้อื่นนั่นเอง การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ และการบัญญัติสิกขาบทแก่พระภิกษุก็เหมือนกัน พระองค์ก็เน้นให้พระภิกษุสามเณรมีเมตตาธรรมต่อกัน นั่นก็คือ การไม่ฆ่าสิ่งมีชีวิตอันมีการไม่พรากกายมนุษย์ ถ้าทำภิกษุนี้เป็นปาราชิก ส่วนสามเณรก็ขาดจากความเป็นสามเณร คือตายจากความเป็นภิกษุและสามเณร เป็นต้น (ดิช นัท ฮันท์, 2543) ดังที่ปรากฏในพระวินัยว่า “ก็ ภิกษุใด จงใจพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหาศีลตราอันจะพรากกายมนุษย์นั้น แม้ภิกษุนี้ก็เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้” (วิ.มหา. (ไทย), 1/167/139) จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ทรงเน้นการมีเมตตาธรรมเพื่อให้อมนุษย์พ้นจากวิภูสงสาร ละกิเลสตัณหา จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้ชื่อว่า “เป็นศาสนาแห่งการหลุดพ้นจากวิภูสงสารและจากกิเลสตัณหา” หลักเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นความรักที่อยู่บนฐานการไม่ทำความชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดีทั้งปวง และทำจิตให้บริสุทธิ์ในสัตว์ทั้งหลายในที่ทั้งปวง พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการมีเมตตาธรรมกับตนเอง ผู้อื่น สัตว์อื่น และพระองค์ก็ทรงเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติ ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงแผ่เมตตาธรรมให้กับผู้ที่คิดร้ายพระองค์ ด้วยการไม่ทรงโกรธ ไม่เกลียด ให้อภัยเสมอ จึงทำให้คนเหล่านั้นไม่สามารถที่จะเอาชนะพระองค์ได้ และก็กลับตัวกลับใจ มีนายขมังธูที่พระเทวทัตส่งไปให้ปลงพระชนม์ชีพพระพุทธเจ้า เป็นต้น ทำให้บุถุชนยกย่องพระพุทธเจ้าว่า “พระสมณโคดมทรงละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑฆาตและศีลตราฆาต มีความละเอียด มีความเอ็นดู มุ่งหวังประโยชน์เกื้อกูลต่อ

สรรพสัตว์อยู่” (ที.สี. (ไทย), 9/8/3) ดังนั้น เมตตาทธรรมจึงเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์มีเมตตาในสัตว์ทั้งหลาย ด้วยจิตเสมอกันในที่ทั้งปวง ได้นำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในจิตใจ

สภาพปัญหาเรื่องความขัดแย้งของชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุฉินชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้งในหลายเรื่อง ตั้งแต่ระดับการแบ่งกลุ่ม เช่น การเข้าวัดป่ากับวัดบ้าน เรื่องของพระพุทธศาสนา การลบหลู่สายครูบาอาจารย์ เรื่องของความคิดต่างทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารในสื่อออนไลน์ เป็นต้น ที่เป็นปัญหารุนแรงในชุมชน จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสัมพันธ์กับงานวิจัยของพระมหาปัญญา สุขสมปนโน (ผาติวโรดม) ที่กล่าวว่า หลักเมตตาทธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง การแผ่และการเจริญความรักด้วยจิตเสมอกันในสัตว์ทั้งหลาย ในที่ทั้งปวง มีวิธีแสดงออก 3 ประการ 1. การแผ่และเจริญความรักทางกาย 2. การแผ่และการเจริญความรักทางวาจา 3. การแผ่และการเจริญความรักทางใจ (พระมหาปัญญา สุขสมปนโน (ผาติวโรดม), 2554) และนางสาวณัฐมา ชันติธรรมกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรักในพระพุทธศาสนา” พบว่า ความรักนั้นทำให้เกิดแรงบันดาลใจและเป็นพลังที่อยู่ภายในใจของมนุษย์สัตว์ นอกจากนี้ ความรักยังมีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ ก่อให้เกิดความเสมอภาค ความยุติธรรม ความสงบสุข ดังนั้น ความรักจึงเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติ (ณัฐมา ชันติธรรมกุล, 2553) พระมหาบุญเรือน ปภังกร (พิลาพันธ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวความคิด เรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท” พบว่า คำสอนเรื่องเมตตาเป็นคำสอนที่เป็นบ่อเกิดของคุณธรรมอื่น ๆ อีกมาก ถ้าหากบุคคลมีคุณธรรมข้อนี้แล้ว ก็จะทำให้ชีวิตของเขาตระหนักถึงหน้าที่ในอันที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่หากไม่มีเมตตาแล้ว มวลมนุษย์ในโลกนี้ก็จะเบียดเบียนทำลายซึ่งกันและกัน ไม่รู้สึกเกรงกลัวต่อผลของความชั่วที่ตนได้กระทำลงไป” (พระมหาบุญเรือน ปภังกร (พิลาพันธ์), 2558)

จากการศึกษาการนำหลักเมตตาทธรรมเพื่อลดความรุนแรง เพื่อประยุกต์ใช้ในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุฉินชัย จังหวัดอุดรธานี นั้น มีความคล้ายคลึงกันในการสอนให้คนมีเมตตาทธรรมหรือความรักต่อกัน เป็นคำสอนที่ทรงมุ่งเน้นประโยชน์และความสุขแก่มนุษยชาติในสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ อันจะนำมาซึ่งการเสริมสร้างสันติสุข และสันติภาพให้เกิดมีขึ้นได้อย่างแท้จริง จะอย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาที่ลงสู่ภาคสนาม เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่สามารถให้หลักเมตตาในการแก้ไข หรือปรับให้ปัญหานั้นได้มีทางออกมากขึ้น อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขข้อแตกต่างดังกล่าวให้ปรากฏชัดเจน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและผู้อื่น โดยจะทำการศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ เพื่อจะนำไปสู่การประยุกต์ บูรณาการ ให้เป็นการลดปัญหาความขัดแย้ง ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ไปถึงระดับชุมชนให้น้อยลง พร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การทำวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาใน 2 วิธีคือ ด้านเอกสาร และภาคสนาม คือ

- 1) ศึกษาเอกสาร จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกอันเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นหลัก คำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย 2) ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารทั่วไปที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หนังสือที่นักปราชญ์ทั้งหลายเขียนไว้รวบรวมไว้ ที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อถือได้ตามหลักวิชาการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักความเมตตาทางพระพุทธศาสนาและทางโลก และ 3) ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้บุคคลที่เป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความสัมพันธ์การวิจัยในครั้งนี้ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จำนวน 30 รูป/คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างของกลุ่มที่ผู้วิจัยเลือก รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมปัจจุบัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยสร้างชุดคำถามเพื่อหาข้อมูลในเรื่องแนวคิด ทศนคติ หลักการเมตตาและแนวทางประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมความเมตตา จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อที่จะได้ทราบและรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ในการศึกษาครั้งนี้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และผู้ช่วยเก็บข้อมูลวิจัยภาคสนาม 1 คน เพราะการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย พุทธศักราช 2539 และคัมภีร์อรรถกถา ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บข้อมูลจากหนังสือ เช่น พุทธธรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นแนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นในการสร้างความเข้าใจในบริบทด้านต่าง ๆ ของพื้นที่และประชาชนที่สัมภาษณ์ รวมทั้งการตั้งประเด็นคำถาม

3) ข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีสร้างชุดคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างของผู้มีเมตตาในชุมชน ในสังคมปัจจุบัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยสร้างชุดคำถามเพื่อหาข้อมูล ในเรื่องแนวคิด ทศนคติ รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น อย่างมีเมตตาธรรม และแนวทางประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี แล้วนำผลการศึกษาการประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ประเด็นปัญหาเป็นตัวตั้ง แล้วหาคำตอบจากข้อมูลที่เก็บและรวบรวมไว้ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้แล้ว ส่วนข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงพรรณนา วิธีการนำเสนอ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

หลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 1) เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข 2) กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3) มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และ 4) อุเบกขา หมายถึง การรู้จักวางเฉย หลักเมตตาธรรม ความรัก กล่าวถึงความรักความเมตตาไว้มากมาย ทั้งหลักธรรมคำสอนในคัมภีร์ และคำสอนแทรกไว้ในแต่ละตอนของคำสอนนั้น ๆ บางครั้งก็มีคำสอนทำนองภาชิตเตือนใจ เช่น เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก และพึงเอาชนะความชั่วด้วยความดี ความรัก ความเมตตา เพราะหากมนุษย์ทุกคนมีความรักความเมตตาอยู่ในใจแล้ว ก็จะไม่มีการเบียดเบียนกัน ต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สภาพความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการขัดแย้งหรือแบ่งแยกในชุมชน ได้แก่ 1. ด้านความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน กลุ่มสังคมต่าง ๆ ไม่อาจจะอยู่โดยลำพังหรือไม่ติดต่อกันได้เลย การติดต่อสัมพันธ์กันจึงอาจจะทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งขึ้นได้ 2. ความอคติ ความแตกแยกบางอย่างเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ก็ตาม เพราะเป็นการยากที่ถอนตัวออกจากสถานภาพบางอย่าง หรือเปลี่ยนสถานภาพหรือกลุ่มบางกลุ่ม ส่วนมากจะเป็นการขัดแย้งในเรื่องของการเมือง ที่ประชาชนในพื้นที่นั้นได้เป็นผู้เสพข่าวในโทรศัพท์มือถือของแต่ละฝ่ายทางการเมือง 3. การแบ่งแยก เป็นเรื่องของการปฏิบัติ การสงวนสิทธิบางอย่างไว้กับคนบางกลุ่ม และไม่ยอมรับบุคคลที่ตนเห็นว่าแตกต่างเข้ามาเป็นพวก ไม่ว่าจะมีความสมัครใจหรือไม่ก็ตาม การไม่ยอมรับนี้จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเหตุผล แต่เป็นเรื่องของการแบ่งแยกกีดกันบุคคลบางกลุ่มในพื้นที่ จะเป็นกลุ่มเด็กที่ไปเรียนในเมืองกับเรียนในอำเภอ เรียนในหมู่บ้านก็จะมี การแบ่งแยก และเมื่อมีกิจกรรมทางสังคม ก็จะมีกลุ่มสร้างความขัดแย้งกัน 4. การสั่งสอน สังคมจะถ่ายทอด อมรมสั่งสอนสมาชิกในสังคมของตน จนกระทั่งสมาชิกนั้นรับเอาวัฒนธรรมนั้นมาใช้ในการปฏิบัติ จะเป็นการดำเนินชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม เพราะการที่ประชาชนมีการเสพข่าวสารในสิ่งที่ตนเองชอบและปลูกฝังค่านิยมแล้วสั่งสอนลูกหลาน 5. ความผิดหวัง จะเห็นเสมอว่า ขณะที่บุคคลหนึ่ง ประสบความสำเร็จ อีกบุคคลหนึ่งประสบความสำเร็จ การผิดหวังบ่อย ๆ เข้า บุคคลอาจจะกลายเป็นผู้ รุกราน เพราะเป็นการง่ายที่จะกล่าวโทษผู้อื่นเพื่อชดเชยความผิดหวัง จะเป็นการที่ผูกใจเจ็บและ ต้องการที่จะคอยเอาคืนกัน เพราะไม่เข้าใจในเรื่องของการปล่อยวางหรือการให้อภัย 6. ผู้ที่ยึดมั่นอย่าง จริงจัง การยึดมั่นอย่างจริงจัง บางครั้งเป็นเรื่องของอารมณ์มากกว่าเหตุผล โดยเฉพาะเมื่อประชาชนมี อารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทัศนคติก็ยิ่งแตกต่างออกไป จนยากที่จะหาเหตุผลมาอธิบายได้ เพราะแต่ ละคนนั้นก็มีความยึดมั่นของตัวเอง และไม่เปิดรับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้อื่น

การประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี จากการทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ที่เป็นปัญหาอันสร้างความขัดแย้ง ทางด้านความคิดเห็นคือ ปัญหาการแบ่งพวก การแบ่งกลุ่มทางความคิดเห็นจากสื่อออนไลน์ เช่น กลุ่มการเมือง ข่าวสารที่สร้างความความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นต้น ผู้นำชุมชนได้ร่วมกับหลายกลุ่มของ ชุมชนในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชนระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และกลุ่มภายในชุมชน ที่มีการจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการบริหารกิจการของชุมชน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะร่วมกันเพื่อสร้างชุมชนคุณธรรม คือร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ แล้วจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้หลักเมตตาธรรม เพื่อประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของประชาชน คือ ความรัก ความมีไมตรี ความปรารถนาดี

ความอยากให้ผู้อื่นมีความสุข ประสบแต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นการสร้างศรัทธาให้เกิดความถูกต้องในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่จะเป็นการชักนำให้พระสงฆ์ในพื้นที่มีบทบาทในการทบทวนหลักธรรม เพื่อที่จะใช้ในการออกแบบการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่รูปแบบวิธีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง โดยอาศัยความเชื่อทางด้านประเพณีของชุมชนที่มีกิจกรรมงานบุญเป็นประจำทุก ๆ เดือน ในการสร้างกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ของประชาชนในชุมชน ให้กิจกรรมของชุมชนประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะเป็นการนำประชาชนในชุมชนเข้าสู่วัด เพื่อที่จะเป็นการเรียนรู้หลักเมตตาธรรม และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ ในการนำหลักธรรมเข้าสู่รูปแบบการปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ประกอบด้วยหลักเมตตาธรรมในการสร้างเจตนาสร้างความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจของทุก ๆ คน ภายในชุมชนให้ได้รับความพึงพอใจและเข้าใจมากที่สุด ประกอบด้วยความสุขเกิดการมีทรัพย์ คือการเรียนรู้หาทรัพย์ที่ไม่ผิดศีลธรรมด้วยความมีเมตตา ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือการมีสติก่อนที่จะใช้จ่าย เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญ อะไรคือสิ่งที่จำเป็น ความสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้หรือรู้จักการบริหารหนี้ให้เป็นระบบ เป็นการรู้จักการออมเงินจากการมีรายได้หลักและรายได้เสริม เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว และความสุขเกิดจากการทำงานที่ปราศจากโทษ โดยมีกรอบของศีลธรรมเป็นตัวกำหนด เช่น ศีล 5 เป็นต้น ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ โดยการศึกษาคำความเข้าใจผู้คนในชุมชนที่มีความหลากหลาย ความทุกข์ คือสิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น การเสพสื่อแบบขาดสติอันเป็นสาเหตุของการสร้างปัญหาความขัดแย้งในชุมชน เช่น เรื่องการเมือง เป็นต้น

เมื่อประชาชนในชุมชนส่วนมากที่เข้าร่วมกิจกรรม และมีองค์ความรู้ มีความเข้าใจในหลักเมตตาธรรม ก็จะเป็นการละลายพฤติกรรมที่สร้างความขัดแย้งในชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น ปัญหาความคิดเห็นที่มีต่อการเมืองที่เป็นปัญหาในการแบ่งแยกความคิด และมีการทะเลาะกันถึงขั้นลงมือทำร้ายกัน ก็จะเป็นการใช้หลักเหตุผลพูดคุยกัน เพราะเมื่อมีเมตตา ก็อยากจะทำให้ผู้อื่นได้รับความสุขเหมือนกันกับเรา เมื่อประชาชนมีปัญหาเรื่องความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่มีความแตกต่าง อันเกิดจากหลายมุมมองทางสังคม การที่ประชาชนได้เรียนรู้หลักเมตตาธรรม และมีการร่วมกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความสามัคคี พร้อมทั้งการประชุมร่วมกันของหลายกลุ่มทางชุมชน เพื่อที่จะเป็นการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ก็จะเป็นการประยุกต์ใช้หลักเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ มีปัญญา มีหลักเหตุผล เพื่อที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นชุมชนคุณธรรม เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดสันติในรอบด้านของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน

การประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นการกำหนดหลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจากการสัมภาษณ์ประชาชนที่ผ่านกระบวนการสร้างศรัทธาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะเป็นการบูรณาการหลักธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะเป็นการเน้นให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีความรู้ มีความเข้าใจในหลักเมตตาธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตนั้น ทำให้ทราบว่า นอกจากหลักเมตตาธรรมแล้ว ประชาชนที่ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก็ให้เห็นแต่ละหลักธรรมนั้น มีความสอดคล้องกัน เช่น ความรู้จักการให้อภัย ความรัก ความมีเมตตาต่อกัน และการปล่อยวางเพื่อที่จะเป็นเข้าถึงการมีสติ ที่จะเป็นการจัดการปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาส่วนตัว และปัญหาส่วนรวมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ถูกแก้ไข จัดการปัญหาด้วยหลักการและเหตุอย่างมีสติ เพื่อที่จะเป็นคนดีมีความสุขหรือมีความเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี จึงมีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ไม่มีจิตใจอิจฉาริษยา และการรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลางเดินทางสายกลาง เพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดียอมได้ดี ตามกฎแห่งกรรมหรือเรื่องของการกระทำที่เมื่อเราคิดไม่ดีต่อผู้อื่น แต่ตัวเราเองกลับแย่ลง ใครทำสิ่งใดไว้ สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษ เราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในสิ่งที่เกิดขึ้น เราควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ด้วยความเข้าใจ ด้วยความรัก ด้วยความมีเมตตาธรรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี การประยุกต์หลักเมตตาธรรม คือ การสร้างความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจของทุก ๆ คน ภายในชุมชนให้ได้มากที่สุด มีความกรุณา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ โดยทำความเข้าใจผู้คนในชุมชนที่มีความหลากหลาย ความทุกข์ คือ สิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน การมีมูทิตา คือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า “ดี” ในที่นี้ หมายถึง การมีความสุขหรือมีความเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี จึงหมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ไม่มีจิตใจอิจฉาริษยา และการอุเบกขา คือ การรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลาง เพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดียอมได้ดี ตามกฎแห่งกรรม ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อม

ตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษ เราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น เราควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของทุกสรรพสิ่งในโลกอย่างมีความสุขที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องกับพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญาวัณนทิกขุ) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “อยู่กันด้วยความรัก” คือ การอยู่ด้วยการมีความรัก ต้องรักหน้าที่ รักครอบครัว รักประเทศชาติ ไม่ว่าเราจะอยู่ในฐานะใดต้องรักสิ่งนั้น ต้องบูชาสิ่งนั้น ด้วยความเสียสละ อดทน เป็นต้น (พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญาวัณนทิกขุ), 2552) พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ) ได้กล่าวถึง “ความรัก” ไว้ในหนังสือ “ฉันเข้าใจสรรพสิ่งเพราะฉันรัก” เป็นความหมายเชิงบวกว่า “ความรัก” เป็นความดีในตัวเอง เป็นความรู้สึก เป็นอารมณ์ เป็นกิริยาของจิตมนุษย์ รักแท้เกิดขึ้นที่ใจ เพราะเป็นคุณสมบัติของจิต คือ รักเป็นหนึ่งในเจตสิก 52 สารของความรักมีหนึ่งเดียว คือ ฉันทะ ความพอใจ ดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบของความรัก (พระมหาสมจินต์ วันจันทร์, 2548) เมื่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างความสุข โดยมีความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งแต่ละคนได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนในครอบครัว ตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างดี เต็มความสามารถ ความเป็นอยู่และเป็นไปในครอบครัว ก็จะมีมีความสุข มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างแน่นอน เพราะได้ยึดหลักปกครองครอบครัวให้ดำรงตั้งมั่นในทางที่ดีทั้ง 2 ทาง ได้แก่

1) ทางกาย ได้แก่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวเป็นผู้มีร่างกาย มีวาจา และมีจิตใจสะอาดและมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ แข็งแรง สดชื่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้อยู่ในลักษณะสะอาดอยู่เสมอ

2) ทางใจ ได้แก่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวรู้จักปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อกันอย่างดีด้วยความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจกัน และรู้จักควบคุมจิตใจของตนในการครองเรือน ด้วยปัญญาทางโลกและทางธรรม คือ ยึดปฏิบัติตามหลักพระพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวนั้น ต้องเกิดจากความรักใคร่สนิทสนมกลมเกลียวกัน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมาย เมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาดี อยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่เมตตาและคิดประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553) เมตตากรุณาช่วยเหลือกันและกันของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ และพัฒนาคุณธรรมในจิตใจของทุกคน จนสามารถนำไปสู่ชีวิตครอบครัวที่ดีงาม ตามทรรศนะในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นครอบครัวที่มีแต่ความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรือง และเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติให้ยั่งยืนสืบไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

หลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยเมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข 2. กรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3. มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และ 4. อุเบกขา คือ การรู้จักวางเฉย หลักเมตตาธรรม กล่าวถึงความรักความเมตตาไว้ในหลักธรรมคำสอนทางคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุสร้างความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี คือ 1. ด้านความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน กลุ่มสังคมต่าง ๆ เห็นได้ชัดเจนในสังคมปัจจุบัน เช่น การสร้างกลุ่มบนสังคมออนไลน์ เป็นต้น 2. ความมีอคติ ส่วนมากจะเป็นการขัดแย้งในเรื่องของการเมืองที่ประชาชนในพื้นที่นั้นได้เป็นผู้เสพข่าวในโทรศัพท์มือถือของแต่ละฝ่ายทางการเมือง 3. การแบ่งแยกเป็นเรื่องของการปฏิบัติ การไม่ยอมรับบุคคลที่ตนเห็นว่าแตกต่างเข้ามาเป็นพวก 4. การสั่งสอน การรับเอาวัฒนธรรมนั้นมาใช้ในการปฏิบัติ จะเป็นการดำเนินชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม เพราะการที่ประชาชนมีการเสพข่าวสารในสิ่งที่ตนเองชอบ และปลูกฝังค่านิยมแล้วสั่งสอนลูกหลานที่มีความแตกต่างกัน 5. ความผิดหวัง จะเห็นเสมอว่า ขณะที่บุคคลหนึ่งประสบความสำเร็จ อีกบุคคลหนึ่งประสบความสำเร็จ หรือความคิดที่ไม่เปิดกว้าง เปิดใจ อยู่แต่ในกรอบของตนเอง เกิดความอิจฉาความสำเร็จของผู้อื่น 6. ผู้ที่ยึดมั่นอย่างจริงจัง การยึดมั่นอย่างจริงจัง บางครั้งเป็นเรื่องของอารมณ์มากกว่าเหตุผล โดยเฉพาะเมื่อประชาชนมีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทัศนคติก็ยิ่งแตกต่างออกไป จนยากที่จะหาเหตุผลมาอธิบายได้ เพราะแต่ละคนนั้นก็ยึดมั่นของตัวเอง และไม่เปิดรับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่วนมากจะเป็นความเห็นต่างเรื่องของการเมือง

การประยุกต์หลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในชุมชนบ้านสร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี โดยการสร้างความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจของทุก ๆ คนภายในชุมชน มีความกรุณา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ โดยพยายามทำความเข้าใจผู้คนในชุมชนที่มีความหลากหลาย มีมุทิตา คือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี มีอุเบกขา คือ การรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลาง เพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดี ย่อมได้ดี ตามกฎแห่งกรรม ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษ เราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น แต่ควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของทุกสรรพสิ่งในโลกอย่างมีความสุขที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้นำในเรื่องของการจัดกิจกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับหลักเมตตาธรรมทุก ๆ วันพระ 8 ค่ำ และ 15 ค่ำ ของทุก ๆ เดือน เพื่อที่จะเป็นการปลูกฝังความช่วยเหลือความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนที่เข้มแข็ง

2. พระสงฆ์ในพื้นที่ควรทำแหล่งเรียนรู้หลักธรรม ที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่อการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อที่จะเป็นการสร้างสถานที่แห่งที่พึ่งระหว่าง บ้าน วัด รัฐ ได้อย่างเป็นรูปแบบ

3. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อที่จะเป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของสภาวะสังคมปัจจุบันให้เกิดความเข้าใจ เช่น ฝีมือแรงงาน สังคมทุกวันนี้ต้องการอะไร สถานการณ์ในอนาคตจะเป็นอย่างไร การเพิ่มมูลค่าสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็นการสร้างการเรียนรู้ไปในเวลาเดียวกัน เพื่อที่จะทำให้ประชาชนนั้นเกิดการพัฒนารอบด้าน เพื่อที่จะรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

เอกสารอ้างอิง

ณัฐมา ชันติธรรมกุล. (2553). การศึกษาความรักในพระพุทธศาสนา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ติช นัท อันท์. (2543). *เมตตาภาวนา คำสอนว่าด้วยรัก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญาันทิกขุ). (2552). *อยู่กันด้วยความรัก*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม.

พระมหาบัญชา สุขสมปนโน (ผาติวโรดม). (2554). การศึกษาวิเคราะห์หลักเมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทกับพระคัมภีร์คริสต์ธรรม. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาบุญเรือน ปถกโร (พิลาพันธ์). (2558). การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมจินต์ วันจันทร์. (2548). *ฉันเข้าใจสรรพสิ่งเพราะฉันรัก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กัลปพฤกษ์.
- พุทธทาส อินทปัญโญ. (2552). *คริสธรรม พุทธธรรม*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันสันติธรรม.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2500). *มหาจุฬาเตปิฎก*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2535). *พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ.